

Shostakovich: een onverwachte sparringpartner van... Raad eens wie? De Brullende Pion

Eens, op het bureau van Dmitri Sjostakovitsj in zijn studeerkamer, zag ik een aantal keurig uitgeknipte schaakproblemen in kranten.

Toen hij mijn blik ving, zei de componist: "Ik speel al schaak sinds ongeveer mijn tiende..."

"Ik heb gehoord dat je met Sergey Prokofiev en David Oistrakh hebt gespeeld en dat ze een reputatie hadden als zeer goede schakers."

'Niet alleen met hen,' zei Sjostakovitsj met een mysterieuze glimlach. Na een gepaste pauze voegde hij eraan toe: "Eens had ik het geluk om een spel te spelen met -"

Ik wachtte vol verwachting. En hij begon een verhaal. In mijn vrije tijd en zelfs tussen optredens door speelde ik graag een spelletje schaak. In de vroege postrevolutionaire jaren in Leningrad heb ik geen enkele Sovjet- of buitenlandse film gemist. Ik was dol op de bioscoop. Ik heb zelfs een tijdje als pianist in een filmtheater gewerkt - in dagen dat de beelden stil waren.

Dus op een dag ging ik 's middags naar een film. Het was nog vroeg en in de lobby bladerden mensen door tijdschriften en verdwaalden ze de tijd. Een bescheiden geklede, onbeduidend uitzienende man kwam binnen. Zijn blik werd gevangen door een schaakbord op een tafeltje. Iemand heeft duidelijk een spel verlaten toen de film begon. Hij begon de positie te bestuderen. Ik ging naar hem toe en stelde een spel voor.

Hij bekeek me van top tot teen, glimlachte vriendelijk en knikte. We trokken voor wit of zwart, hij won en deed de eerste zet. Na mijn vierde of vijfde zet keek mijn partner me vreemd aan en begon na te denken. Ongetwijfeld was hij nog nooit zo'n vreemde opening tegengekomen.

Nu realiseer ik me dat die ongebruikelijke opening hem als vertrekpunt voor enkele originele ideeën moet hebben gediend, tot gedachten moet hebben geleid. Na bezinning deed hij zijn zet. Het leek me niet sterk en ik ging in de aanval. Voordat ik het wist, zat mijn koning in ernstige problemen... Nu was het mijn beurt om na te denken, en terwijl ik zoemde en jankte en probeerde een uitweg te vinden, was ik me constant bewust van de oplettende grijze, ietwat ironische ogen van de vreemdeling die op mij gericht was. Mijn partner maakte me gemakkelijk af. Ik had nog nooit zo'n snelle nederlaag geleden. Dmitri Sjostakovitsj in 1957, foto Nicholas Tikhomirov Er waren nog enkele momenten tot het begin van de film. Blijkbaar had iets in mijn spel de vreemdeling aangetrokken. Misschien was hij verrast door de ongebruikelijke opening. Hij merkte dat ik van streek was. "Speel je al lang schaken?" "Drie jaar..." "Herken je me niet?" 'Nee,' antwoordde ik met verlies. "Alekhine..." Op dat moment ging de bel. "Laat me mezelf voorstellen: Alekhine, Alexander Aleksandrovitsj..." zei hij en liep weg naar de kijkzaal. Ik weet niet meer wat er die dag was. Ik keek niet naar het scherm, maar naar Alekhine. Vanaf die dag werd ik een felle fan van mijn onverwachte partner. En toen hij een paar jaar later - in 1927 - in het verre Argentinië, Capablanca, de regerend wereldkampioen, versloeg, was ik helemaal in de wolken. Ik denk dat ik niet minder gelukkig was dan Alekhine zelf. Ik was tenslotte een van zijn sparringpartners.

Bron: Dmitri Shostakovisch